

**UNIVERZITET U TUZLI
FILOZOFSKI FAKULTET**

**II CIKLUS STUDIJA
STUDIJSKI PROGRAM**

**Filozofija
U PRIMJENI OD AK. 2023/2024.**

TUZLA, 2023.

1. OPĆI DIO

1.1. Naziv i nosilac studijskog programa

Naziv studijskog programa: **Filozofija**

Nosilac studijskog programa: **Univerzitet u Tuzli, Filozofski fakultet**

1.2. Način izvođenja nastave i nivo studijskog programa

Studij je organizovan kao redovni studij. Nastava se izvodi kombinacijom redovnog studija i učenja na daljinu. Drugi ciklus studija traje jednu (1) godinu (2 semestra) i vrednuje se sa 60 ECTS bodova. Studijska godina se organizuje u dva semestra (zimski i ljetni), od kojih svaki ima 15 nastavnih sedmica.

1.3. Akademski i stručni naziv koji se stiče završetkom studijskog programa

Završetkom studija II ciklusa student stiče akademsko zvanje **magistar filozofije**, a u skladu sa Pravilnikom o akademskim i stručnim zvanjima i načinu njihovog korištenja koji donosi Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog Kantona.

1.4. Jezik na kojem se izvodi studijski program

Nastava na studijskom programu II ciklusa studija Filozofija izvodi se na službenim jezicima u Bosni i Hercegovini.

1.5. Procedure i uslovi upisa na studijski program

Pravo upisa na studijski program II ciklusa imaju svi kandidati državljani Bosne i Hercegovine, strani državljani i lica bez državljanstva koja su na akreditovanoj visokoškolskoj ustanovi završili odgovarajući dodiplomski studij/studij I ciklusa u trajanju od četiri godine (sa ostvarenih 240 ECTS bodova). Odgovarajući dodiplomski studij je studij Sociologije, Filozofije i Filozofije-sociologije. Kandidati koji su gore navedeno obrazovanje završili izvan Bosne i Hercegovine, a za koje je nakon postupka nostrifikacije, odnosno ekvivalencije utvrđeno da imaju odgovarajuće obrazovanje, također imaju pravo upisa na II ciklus studija Filozofija.

Klasifikacija i izbor kandidata za upis vrši se na osnovu kriterija u skladu sa procedurama koje utvrđuje Senat Univerziteta u Tuzli.

Broj kandidata za izvođenje nastave definirat će se u skladu sa Standardima i normativima visokog obrazovanja Tuzlanskog kantona.

1.6. Popis predmeta sa brojem sati nastave i brojem ECTS bodova

Nastavni plan studijskog programa II ciklusa Filozofija sadrži obavezne predmete te završni magistarski rad.

NASTAVNI PLAN II CIKLUSA STUDIJA FILOZOFIJA

	PRVA (I) GODINA	I semestar				II semestar				
	Obavezni krediti	Zimski semestar				Ljetni semestar				
	PREDMET	P	A	L	ECTS	P	A	L	drugi oblici nastave	ECTS
1	Filozofija nauke	3	1		6					
2	Biopolitika	3	1		6					
3	Savremena politička filozofija	3	1		6					
4	Teorije globalizacije	3	1		6					
5	Postmoderna	3	1		6					
6	Završni magistrski rad*								20	30
	Ukupno obaveznih*	15	5	0	30					30
	Ukupno sati/ECTS	20								20

*Previđeni fond sati na Završnom master radu odnosi se na individualne kontakt sate kandidata sa mentorom i nastavnicima na pripremi i izradi završnog rada

*SILABUSI PREDMETA DATI SU U PRILOGU

Način organizacije nastave i obavljanja ispita regulisan je odgovarajućim aktima i propisima Univerziteta u Tuzli koji se odnose na ovu oblast.

1.7. Opis programa

Studenti slušaju nastavu i učestvuju u vježbama prema usvojenom nastavnom planu i programu. Polaganjem ispita iz planom predviđenih nastavnih predmeta studenti ostvaruju predviđeni broj ECTS bodova. Izradom završnog rada, student, također ostvaruje određen broj ECTS bodova. Ciljevi studijskog programa su navedeni u nastavnom programu svakog nastavnog predmeta.

U toku studija polaznici slušaju i polažu pet (5) predmeta:

1. Filozofija nauke
2. Biopolitika
3. Savremena politička filozofija
4. Teorije globalizacije
5. Postmoderna

Naziv predmeta Filozofija nauke		ECTS
		6
Ukupan broj sati u semestru:		
Semestar: 1	Predavanja: 45	Vježbe (A): 15
Filozofija nauke danas predstavlja jednu od značajnih filozofskih disciplina pred koju su ispostavljeni brojni izazovi. Aktualnost nauke, te dominantnost nauke u odnosu na druge oblasti čovjekove svijesti aktualizira i potrebitost filozofskog promišljanja naučne utemeljenosti, naučnih metoda, ciljeva i postignuća. To ujedno otvara i drugo pitanje pitanje odnosa nauke i filozofije, odnosno pitanje mogućnosti njihova razgraničenja. Kako je život savremenog čovjeka bitno obilježen naučnim dostignućima, koja voljno ili ne, određuju svakodnevnu ljudsku praksu, ambijent ljudskog života, postavlja se pitanje moralnog aspekta nauke izraženog kroz odnos čovjeka i tehnološkosti, ali i možda najvažnijeg pitanja: šta je cilj nauke i koje su njene granice? Cilj predmeta "Filozofija nauke" je da upozna studente sa navedenim pitanjima, sa različitim pristupima, kritičkom i nekritičkom odnosu prema nauci, kao i pitanjem da li i u kojoj mjeri nauka potrebuje filozofiju.		
Sadržaj / struktura predmeta:		
1. Pojam filozofije nauke: filozofija kao sintetičko znanje, veza filozofije i nauke. 2. Filozofske interpretacije naučnih saznanja. 3. Razlika zdravorazumskog i naučnog saznanja 4. Razgraničenje nauke i metafizike, priroda filozofskih problema i njihovi korijeni u nauci , cilj nauke (Poper). 5. Struktura nauke, problemi logike naučnog objašnjenja (Nejgel) 6. Kako nastaju naučne revolucije. (T.S.Kuhn) 7. Razlika između prirodnih i društvenih nauka i jedinstvo naučne metode 8. Razlika fundamentalnih i primjenjivih nauka 9. Razlika faktičkih i normativnih nauka, 10. Razlika teorijskih i historijskih nauka		

- 11.Nauka i kultura
12. Nauka kao mitologija, mitovi i znanost, znanost i vrijednosti (A.O'Hear)
- 13.Nauka i etika
- 14.Humanizam i tehnicizam
15. Nauka kao ideologija

Literatura:

1. Bacon. F., Novi organon, Naprijed, Zagreb, 1986
2. Pavlović. B., Filozofija nauke, Plato, Beograd, 1974 (str.101-134, 427-453)
3. Kuhn. T., Struktura naučnih revolucija, Nolit, Beograd, 1974
4. Poper. K. R., Pretpostavke i pobijanja, IZ Zorana Stojanovića, Novi Sad, 2002
5. Poper. K. R., Logika naučnog otkrića, 1973
6. Feyerabend, K., Protiv metode, Veselin Masleša, Sarajevo, 1987
7. Neygel. E., Struktura nauke, Nolit, Beograd, 1974
8. Đ. Preti., Istorija naučne misli I i II, Klub HT, Beograd, 2002
9. Sesardić. N., Filozofija nauke, Nolit, Beograd, 1985
10. A. O'Hear, Uvod u filozofiju znanosti, Hrvatski studij, Zagreb, 2007

Naziv predmeta		ECTS
Biopolitika		6
Ukupan broj sati u semestru:		
Semestar: 1	Predavanja: 45	Vježbe (A): 15
Cilj kolegija: Nastavni predmet "Biopolitika" ima za cilj da uvede studente u tematiku i problematiku biopolitike, nastanka i razvoja kao i esptemološkog utemeljenja. Uvidom u literaturu, kroz nastavu i vježbe, studenti će biti upoznati sa najznačajnijim pitanjima biopolitike, od onih pitanja koja tretiraju pitanje života kao ljučno biopolitičko pitanje, do pitanja koja tretiraju odnos političke moći spram života, na pitanja ideologije, kako liberalističkih orijentacija tako i totalitarističkih, odnosa biopolitike spram suvereniteta i moći, do ograničenja biopolitke i biopolitičkim izazovima.		
Sadržaj / struktura predmeta: 1. Pojmovno određenje biopolitike 2. Odnos politike i biopolitike 3. Etika i biopolitika 4. Ograničenja biopolitike 5. Biopolitika kao postmoderna pojava 6. Život kao "predmet" biopolitike, biopolitika u službi života kao biološke činjenice i kulturnog aspekta- 7. Bipolitika između biologističkog determinizma i socijalnog kulturnog konstruktivizma 8. Odnos biopolitke prema problemu odnosa života i smrti u savremenim političkim procesima (Foucoult) 9. Biopolitika, ideologija, i pitanje Drugog 10. Organske metafore nasilja- nasilje i biologija 11. Biomoć i suverenitet 12. Bipolitika kao ekologijska politika 13. Epidemiološka kriza kao nova "paradigma" vladanja (D.Fuzaro) 14.Uloga medicine u (pre)oblikovanju društva 15. Logor kao biopolitička paradigma moderne (G.Agamben)		
Literatura: 1. Foucoult, M., Rađanje biopolitike, Svetovi, Novi Sad, 2005		

2. Foucault, M., Pravo smrti i moć nad životom, Volja za znanjem. Istorija seksualnosti I, Kapros, Beograd, 2006
3. Fuzaro, D., Globalni udar: Terapeutski kapitalizam i veliki reset, Akademska knjiga, Novi Sad, 2022 (str.21-60, 115-196).
4. Giorgio Agamben, Homo sacer: Suverena moć i goli život, Arkzin, Zagreb, 2006 (str.103-159)
5. Arent, H., O nasilju, Aleksandria press, Beograd, 2002
6. Krivak, M., Biopolitika: Nova politička filozofija, Izdanja antibarbarus, Zagreb, 2008 (str. 1-17, 117-163)
7. Michael Hardt i Antonio Negri, Mnoštvo: Rat i demokracija u doba Imperija, Multimedijalni institut, Zagreb, 2009.

Naziv predmeta		ECTS
Savremena politička filozofija		6
Ukupan broj sati u semestru:		
Semestar: 1	Predavanja: 45	Vježbe (A): 15
Cilj kolegija: Odgovor na pitanje šta je politička filozofija, te koji su njeni osnovni problemi ali i izričaji/pravci tokom dvadesetog stoljeća, mogli bismo dobiti ukoliko se obratimo na niz koncepta koji sabiru sami smisao za kojim traga ili koji otkriva savremena politička filozofija. Naime, riječ je o sljedećim pojmovima: pravda, jednakost, suverenitet, multikulturalizam, demokratija, liberalizam, konzervativizam, totalitarizam, politička teologija, metapolitika. Upoznavanje studenata sa značenjem i sadržajem istih, bit će jedan od osnovnih ciljeva nastavnog predmeta. Nadalje, kretanja i perspektive unutar savremene političke filozofije mogu pratiti tragom razviđanja odnosa i razlike između politike kao akumulacije moći i političkog, čiji se temeljni smisao ozbiljuje u događaju slobode, što će biti jedna od metoda koja će biti primijenjena. Također, filozofsko razumijevanje politike i biti zajednice bit će analizirano kroz djela niza savremenih mislilaca, poput Hannah Arendt, Carl Schmitta, Jurgena Habermasa, John Rawlsa, M. Foucaulta, Jean-Luc Nancyja		
Sadržaj / struktura predmeta: 1. Novovjekovna filozofija politike 2. Totalitarne i liberalne ideologije. Savremeni koncepti slobode i jednakosti 3. Ideologija i utopija (Mannheim) 4. Distributivna pravda (Robert Nozik). 5. Smisao politike i pitanje slobode (Hana Arent) 6. Od totalitarnih ideja ka totalitarnim režimima (Hana Arent) 7. Conditio humana (Hana Arent) 8. Politička teologija i pojam političkog (Carl Schmitt) 9. Politika kao racionalni diskurs (Jurgen Habermas) 10. Politički liberalizam i pitanje istine (John Rawls) 11. Multikulturalna društva i problem manjinskih prava (Will Kymlicka) 12. Dekonstrukcija subjekta moderne politike (Derrida) 13. Odnos filozofije i politike (Foucault – Rancier) 14. Postmoderna i pitanje politike/političkog (A. Badiou, Jean-Luc Nancy) 15. Konzervativizam i kritika “nove ljevice” (Roger Scruton)		
Literatura: Arent, Hana, Izvori totalitarizma, Feministička izdavačka kuća, Beograd, 1999. Arent, Hana, Život duha, Službeni glasnik, Beograd, 2010. Arent, Hana, Conditio humana, Fedon, Beograd, 2016.		

Arendt, Hannah, Ljudi u mračnim vremenima, TIM Press, Zagreb, 2019.
 Kymlicka, Will, Contemporary Political Philosophy: An Introduction, Oxford University Press, 2001.
 Kymlicka, Will, Multikulturalno građanstvo, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003.
 Mannheim, Karl, Ideologija i utopija, Jesenski i Turk, 2007.
 Scruton, Roger, Fools, Frauds and Firebrands: Thinkers of New Left, Bloomsbury Continuum, 2019.
 Scruton, Roger, A Political Philosophy: Arguments for Conservatism, Bloomsbury Continuum, 2019.
 Scruton, Roger, Korist pesimizma, Mate d.o.o., Zagreb, 2015.
 Zuckert, Catherine H., Political Philosophy in Twentieth Century, Cambridge University Press, 2011.

Naziv predmeta		ECTS
Postmoderna		6
Ukupan broj sati u semestru:		
Semestar: 1	Predavanja: 45	Vježbe (A): 15
Cilj kolegija: Upoznavanje studenata sa osnovnim pojmovima i teorijskim pravcima unutar filozofske interpretacije postmoderne. Studenti će imati priliku upoznati se sa značenjem fundamentalnih termina postmodernog filozofskog mišljenja a koji se u osnovi referiraju na sadržaj sljedećih pojmova: kritika metafizike, problem istine i autoriteta, dekonstrukcija, genealogija sadašnjosti, slaba misao, postmetafizičko mišljenje, politike postmoderne, hermenautika postmoderne, kritika metanarativa. Konačno, krajnji cilj nastavnog predmeta sadržan je u nakani da se posredstvom eksplikacije postmodernog filozofskog mišljenja osposobe studente da kroz analizu i racionalnu argumentaciju zauzmu kritičko stajalište u razumijevanju predmetnih fenomena, odnosno da razviju kreativno i kritičko mišljenje.		
Sadržaj / struktura predmeta: 1.Filozofsko promišljanje postmoderne (Lyotard) 2.Kritika velikih narativa (F. Lyotard – R. Rorty) 3.Koncept znanja u postmodernom dobu (Foucault) 4.Dekonstrukcija metafizike i kritika logocentrizma (Jacques Derrida) 5.Tekuća modernost (Zygmunt Bauman) 6.Kraj moderne i „slaba misao“ (Gianni Vattimo) 7.Postmetafizičko mišljenje (Jurgen Habermas) 8.Postmoderna i problem istine 9.Mišljenje nakon “kraja filozofije” 10.Kritika postmodernog načina mišljenja (John Zerzan) 11.Problem subjekta u postmodernom dobu (Slavoj Žižek) 12.Politike postmoderne 13.Postmoderna i religija 14.Filozofija nakon postmoderne 15.Kritika postmoderne		

Literatura:

- 1.Bauman, Zygmunt, Tekuća modernost, Naklada Pelago, Zagreb, 2011.
- 2.Derrida, Jacques, Drugi smjer, Institut društvenih znanosti, Zagreb, 1999.
- 3.Habermas, Postmetafizičko mišljenje I, Beogradski krug, Beograd, 2002.
- 4.Habermas, Postmetafizičko mišljenje II, Naklada Breza, Zagreb, 2015.
- 5.Habermas, Budućnost ljudske prirode/Vjeronanje i znanje, Naklada Breza, Zagreb, 2006.
- 6.Krivak, Marijan, Filozofsko tematiziranje postmoderne, HFD, Zagreb, 2000.
- 7.Lyotard, J. F, Postmoderna protumačena djeci, Naprijed, Zagreb, 1990.
- 8.Foucault, M., Arheologija znanja, Plato, Beograd, 1998.
- 9.Paić, Žarko, Politika identiteta: kultura kao nova ideologija, Antibarbarus, 2005.
- 10.Paić, Žarko, Postmoderna igra svijeta, Derieux, 1996.

Naziv predmeta Teorije globalizacije		ECTS
		6
Ukupan broj sati u semestru:		
Semestar: 1	Predavanja: 45	Vježbe (A): 15
Cilj kolegija: Osnovni cilj predmeta je da studenti steknu znanstvena znanja o metodama istraživanja mijenjajućeg karakteru doba u kome živimo upознаvajući se sa najznačajnijim teorijama, diskurzivnim praksama; logikama i politikama označavanja, klasificiranja i razvrstavanja društvenih fenomena u dominantnim i alternativnim konceptima globalizacije koji su razvijeni tokom posljednjih tridesetak godina. Drugi cilj je da studenti znaju adekvatno imenovati i tranzicijske promjene: analizirati, posmatrati i istraživati društvene fenomene s obzirom na različite dimenzije globalizacije i tranzicije (ekonomsku, tehnološku, informacijsko-komunikacijsku, sigurnosnu, ekološku, zdravstvenu,obrazovnu itd.); a naročito da znaju, iz različitih teorijskih perspektiva argumentirano analizirati i razumijevati međusobne veze i kompleksne utjecaje i međudnose između navedenih dimenzija, ne samo u globalnom i regionalnom, nego i u lokalnom kontekstu, s obzirom na "mjesto življenja" i "osjećaj mjesta" imajući u vidu bosanskohercegovačku perspektivu razvoja.		
Sadržaj / struktura predmeta: 1.Rane teorije globalizacije - dometi rasprava o značenju tog pojma u teorijama hiperglobalista, skeptika,transformacionalista i drugih autora; 2.Značaj savremenih socioloških teorija (naročito modernizma i postmodernizma) za razumijevanje procesa globalizacije i globalnih promjena na kraju 20. Stoljeća. 3. Značaj teorija, praksi i politike globalizacije za razumijevanje postsocijalističke tranzicije i empirijska istraživanja promjena; 4.Novije teorije globalizacije i njihov značaj za razumijevanje ekonomskih, političkih, kulturnih,tehnoloških, religijskih, ekoloških, obrazovnih i drugih promjena; 5.Tržišta i države: globalizacija u ogledalu historije i rasprave o prirodi i socijalnim posljedicama „kognitivnog kapitalizma“; 6.Transformacija i ekonomizacija vokabulara (kategorijalnog aparat)u društvenim znanostima u vrijeme globalizacije; 7. Teorije o promjenama paradigmi: od industrijskog ka postindustrijskom, informacijskom, umreženom, globalnom društvu (znanja i vještina); 8.Specifičnost bosanskohercegovačkog društva i države Bosne i Hercegovine u procesima geopolitičke i geoekonomske globalizacije.		

9. Društvene i kulturne vrijednosti u bosanskohercegovačkom društvu koje su, ne samo kompatibilne sa kozmopolitskim vrijednostima Evropske unije, nego su i starije od navedenih;
10. Cyber kultura globalnog informacijskog društva:
11. Paradoksi i kontroverze demokracije s fokusom na postdejtonsko stanje.

Literatura:

Ristić, D. Granice diskursa, Mediterran, Novi Sad, 2018.;

Zuboff, S. Doba nadzornog kapitalizma: Borba za budućnost čoveka na novom rubu moći, Clio, Beograd, 2020.;

Hardt, M./Negri, A., Mnoštvo: rat i demokracija u doba imperija, Multimedijalni institut, Zagreb, 2009.;

Ralston Sol, J., Propast globalizma i preoblikovanje sveta, Arhipelag, Beograd, 2011.;

Bauman, Z./Donskis, L., Tekuće zlo: život u svijetu bez alternative, Timpres, Zagreb, 2016.;

Ziegler, J., Promeni svet: Zašto moramo da srušimo nehumani svetski poredak, Laguna, Beograd, 2017.;

Baudrillard, J., Savršeni zločin, Cigoja stampa, Beograd, 1998.;

Jeffrey Group, Korporatizam, Admiral Books, Beograd, 2012.;

Fusaro, D., Globalni udar: Terapeutski kapitalizam i veliki reset, Akademska knjiga, Novi Sad, 2022.;

Slobodian, Q., Globalisti: Kraj doba carstva i rađanje neoliberalizma, Akademska knjiga, Novi Sad, 2021.;

Rječnik razvoja: Vodič kroz znanje kao moć, Svetovi, Novi Sad, 2001. godina

1.8. Cilj studijskog programa

Temeljni cilj studijskog programa Filozofija je proširivanje i usavršavanje temeljnih znanja iz različitih oblasti filozofije, kao i naučnom, stručnom i metodološkom osposobljavanju studenata za samostalan naučno-istraživački rad, obavljanje specifičnih poslova u oblasti filozofije, ali i drugih srodnih područja humanističkih i društvenih nauka.

1.9. Kompetencije i vještine koje se stiču završetkom II ciklusa studija

Master, odnosno, drugi ciklus studija Filozofije studentima omogućava dodatno teorijsko znanje iz naučne oblasti Filozofija. Svrha studijskog programa master akademskih studija filozofije sastoji se u naučnom, stručnom i metodskom osposobljavanju studenata za obavljanje složenijih stručnih poslova iz oblasti filozofije i dodirnim područjima humanističkih i društvenih nauka, kao i u sticanju

bazičnih kompetencija naučno-istraživačkog rada u području filozofije. Program omogućava osposobljavanje i pripremu za doktorske studije. Ishodi studijskog programa: Master studenti filozofije će po završetku master studija steći široko i temeljito znanje iz svih ključnih područja filozofije. Široko poznavanje istorije filozofije daje obrazovanje najvišeg kvaliteta, temeljito poznavanje logike i metodologije, prije svega metodologije nauke, omogućava lako i precizno snalaženje u raznim sferama znanja, dok upoznavanje sa svim relevantnim teorijama

vrednosti (etika, estetika, filozofija politike i prava, filozofija kulture, filozofija religije, itd..) treba omogućiti kvalitetan pristup vrijednostima i onim područjima života koji zahtijevaju dobro poznavanje ljudskih vrijednosti i vrijednosnih orijentacija. Sa diplomom mastera/magistra filozofije studenti će biti osposobljeni za samostalno izvođenje nastave filozofije i srodnih predmeta: Logika, Demokratija i ljudska prava, Historija religija, Religijska kultura i sl. u srednjim i osnovnim školama. Diploma iz filozofije pruža osposobljenost za vrlo širok spektar poslova visokog nivoa složenosti, i da su master filozofi osposobljeni za samostalni rad ne samo u predavačkim djelatnostima u školama, već i za vrlo složene poslove u kulturi, administraciji, izdavaštvu, u institucijama državne uprave, pedagoškim zavodima, itd... Pored naprijed navedenih stručnih kompetencija, magistri/masteri filozofije će biti osposobljeni da rade kao politički analitičari, animatori društvenih zbivanja, stručni konsultanti iz političkog menadžmenta.

1.9.Uslovi upisa u slijedeći semestar, te način završetka studija

Upis na studij vrši se na osnovu javnog konkursa kojeg raspisuje i njegov sadržaj utvrđuje Senat, na prijedlog NNV/UNV fakulteta/ADU-a Konkursom se utvrđuje broj upisanih, bliži uslovi za upis, način odabira prijavljenih kandidata, u skladu sa studijskim programom, te potrebna dokumentacija. Konkurs se raspisuje u pravilu dva mjeseca prije početka nastave. Pravo upisa na studijske programe drugog ciklusa u trajanju od jedne godine imaju lica koja su završila odgovarajući dodiplomski studij/studij prvog ciklusa u trajanju od četiri godine (saostvarenih 240 ECTS bodova), a pravo upisa na studijske programe drugog ciklusa u trajanju od dvije godine imaju lica koja su završila odgovarajući dodiplomski studij/prvi ciklus studijau trajanju od tri godine (sa ostvarenih 180 ECTS bodova), a što se bliže definiše studijskim programom. Strani državljani i osobe bez državljanstva imaju pravo upisa na studij pod jednakim uslovima kao i državljani BiH, uz prethodno izvršenu nostrifikaciju/akademsko priznavanje diplome.

Student stiče pravo na upisa u slijedeći semestar nakon odslušanog prvog semestra što se ovjerava potpisom u indeks za svaki predmet pojedinačno. Student koji obnavlja studijsku godinu obavezan je platiti naknadu za obavljanje ispita prilikom svakog ponovnog polaganja završnog ili popravnog ispita iz predmeta u godini koju obnavlja, u visini koju utvrdi Senat.

Student koji obnavlja studijsku godinu, obavezan je prisustvovati realizaciji nastave samo iz nastavnih predmeta iz kojih nije izvršio utvrđene obaveze učešća u nastavi, odnosno nije ostvario pravo na potpis. Student završne godine studija, koji je ovjerio posljednji semestar, a

nije odbranio završni magistarski rad, prelazi u status studenta apsolventa koji traje od prvog dana naredne akademske godine do kraja iste. U tom periodu ima pravo na obavljanje preostalih završnih ispita, u svakom kalendarskom mjesecu.

O izvršavanju obaveza studenata iz svih oblika nastavnog rada vodi se jedinstvena evidencija za svaki nastavni predmet. Student stiče pravo da mu se odobri tema završnog (magistarskog) rada u skladu sa Pravilima studiranja na II ciklusu studija Univerziteta u Tuzli. Student na kraju studija piše završni magistarski rad te ga javno brani.

1.10. Uslovi prelaska sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih oblasti studija

Studentu Univerziteta, kao i studentima drugih univerziteta može se omogućiti prelazak sa jednog studijskog programa na drugi, pod uslovima i kriterijima koje odlukom utvrđuje Senat Univerziteta u Tuzli, na prijedlog NNV fakulteta. Pravo na promjenu studijskog programa/prelaz sa drugog univerziteta može se ostvariti prije početka nastave u semestru, s tim da prelaz nije moguć tokom akademske godine u kojoj je student prvi put upisao studij drugog ciklusa. Uz zahtjev za promjenu studijskog programa/prelaz, prilažu se uvjerenje o statusu studenta i o postignutom uspjehu na studijskom programu, te druge relevantne informacije o započetkom studijskom programu. Student podnosi zahtjev dekanu fakulteta najkasnije do 1.9. tekuće akademske godine. O zahtjevu studenta odlučuje NNV.

Student može preći na studijski program II ciklusa *Filozofija-sociologija* sa bilo kojeg drugog istog ili srodnog studijskog programa II ciklusa ukoliko ispunjava uslove za upis ovog studijskog programa, odnosno da ima završen dodiplomski studij/studij I ciklusa Sociologije, Filozofije i Filozofije-Sociologije u trajanju od četiri godine (sa ostvarenih 240 ECTS bodova). Odluku o srodnosti studijskog programa donosi Vijeće studijskog programa. Pri tome se priznaju ostvareni ECTS bodovi na prethodnom studijskom programu. Vijeće studijskog programa određuje broj ostvarenih ECTS bodova za svaki kolegij pojedinačno.